

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társszerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisors ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvevény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Vallás és szabadelvűség.

Irta: Kőváry Kaffehr László.

Nagyon régi idő óta történik, hogy a liberalizmus szükségképen való összekötését a vallással, elmélkedés tárgyává tették a bölcsészek.

Hobbes és Jean Jaques Rousseau jókor felállították elméleteiket, melyek szerint a kereszténységnek legfőbb vonásaiban egységes tanai a világ békéjének megbomlására vezetnek, s felállították azt a szofizmat is, hogy politikai tekintetben azok az idők képezték az aranykorszakot, mikor minden államnak külön istenei voltak, melyek semmi tiszteletben sem álltak a szomszéd államban s mindenhatóságuk csupán arra a területre terjedt ki, melyet az őket imádó nép hatalma alatt tartott.

A pogányság nevetséges, sok isten fogalmát szatirizáló babonáit, ezek a tagadhatatlanul hatalmas szellemek, elébe tették a kereszténység fenséges tanainak s általában több összetartó és államfenntartó erőt tulajdonítottak azoknak, mint a szeretet szent törvényeinek.

Mondhatnók, ezen időponttól kezdve hódított tért az a felfogás, hogy a liberalizmus, a liberális gondolkodás minden formájában kiegyenlíthetetlen ellentétben van a vallással, főképp a kereszténységgel és legfőképp a katolicizmussal.

Mi nem fogadjuk el ezt a tételt, sőt leghatározottabban azon véleményben vagyunk, hogy a szabadelvűség fogalma egyenesen a vallásból, de legfőképp az isteni Mester tanításaiból veszi eredetét.

A mi Urunk, Jézus Krisztus mondta ki azon ígéket, hogy „*Mindnyájan egyenlők vagytok az Ur előtt s nem tézsen különbséget köztetek az én Atyám és csak a ti cselekedeteiteket itelendi meg.*”

Ime itt olvasható az „Egalite” törvénye, amelyet nem Hobbes, Rousseau és Voltaire adtak az emberiségnek, hanem maga a Megváltó! Nem az újkori államformák, nem Syéés alkotmánya érvényesítették e tant, e törvényt cikornyás és pathetikus szabványaikban, hanem már a Szt. Péter által kormányzott ősz anyaszentegyház, mely nem tett különbséget a hivek között, hanem egyforma szeretettel ölelte keblére a testvéreket, s az üldözések és Néro máglyái között is fennhangon hirdette az Üdvözítő magasztos ígeit: „*Szeresd felebarátodat, mint tenen magadat!*”

Ime ez a „Fraternité” eszménye, de nem azon testvériségé, melyről Diderot álmodozott, s melyet Robespierre, Saint-Just és Marat megvalósítottak, hanem az Isten által parancsolt testvériségé, mely egyik fundamentális törvénye a kereszténységnek.

Az Üdvözítő azt is mondá egykor: „*Adjátok meg Istennek, ami Istené, és a császárnak, ami a császáré!*” Az isteni ige a törvényesség legfenségesebb támasza s legfényesebb cáfolata Hobbes és Rousseau szofizmáinak. A pogány császár és annak állama iránt engedelmességre int maga Jézus Krisztus, nem vizsgálván azon jogalapot sem, melyen az Judea birtokába jutott. A fegyveres hódító tényleges, bár jogtalan hatalma iránt is tiszteletre int. Ennek dacára Hobbes és Rousseau koruknak tagadhatatlanul legerősebb és legképzettebb bölcselői a vallást általában, de legkivált a kereszténységet, s főképpen a katolicizmust veszélyesnek találják az államra és a gondolat szabadságára nézve!

A krisztusi tan nem ismeri a szolgaságot, mint az ősz zsidó vallás és az izlám, nem ismeri el az emberi jogoktól való megfosztás törvényességét, hanem tanítja az emberi szabadakarat igazságát s perhorreskálja a fatalizmust.

Vajjon nem ezen tanokban vannak-e lerakva a „Liberté”, a valódi és megszentelt szabadság sarkkövei?

A szabadelvűség és vallás tehát egy forrásból származnak. A krisztusi tanok szelleme egy a szabadelvűség azon tanai-val, amelyek szépek, nemesek és köve-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Eltitkolt bánat.

Irta: Simonovánszky Annus.

— Örzi! Örzi hugom!...

Az asszony, aki karján kosárral haladt az úton, nevének hallatára visszafordult. — Jézus Mariáskám! csapta össze munkától megdurvult kezét. Gyurka! Balog Gyurka! hogy kerül kelmed erre mifelénk?

A legény tekintete bizonytalanul tapadt a fiatal asszony arcára.

— Teérted jöttem Örzsé. Látni akartalak. Látni akartalak nagy boldogságodban, amit te választottál magadnak! Hallottam, hogy rossz sorod van. Az urad korbély, lump, aki naponta megver, s te sokat keseregsz mellette. Mond igaz ez Örzsé?

— Nem igaz! Alávaló hazugság az egész! — pattant föl haragosan az asszony. Az uram derék jó ember, csak azok a rosszak akik felőle ilyet híresztelnek!

— Nem üt meg az engem soha! Inkább a tenyerén hord, s a szájával etet, mint galamb a párját! Én boldog vagyok Gyurka, s kívánom, hogy mihamarább kelmed is azzá legyen!

És a százcánú szoknya formás viselője kipirult arccal nézett bele a legény szemébe.

— Ne haragudj Erzsi — kérte a legény könyörgő hangon. Nem azért jöttem át két falu határán, hogy megbántsalak. Hanem hát tudod milyen a világ. S a sok szó-beszéd hozzám is eljutott.

S ha már ennyi utat megtettem érte, legalább mond meg gondolsz-e úgy néha-néha reánk?

Majd amikor feleletet nem kapott, lassan, mintha csak önmagának szólna folytatta.

— Az anyád mindig Terólad beszél. Teérted búsul. Fáj neki, hogy nem a falujában maradtál mint a többi leánya...

— A kertekben kivágták azt a két diófát, amit úgy szeretted...

— Árnyékában meg nem terem semmi, mondogatta egyre az apád, míg végre az anyád is beleegyezett akaratába...

— Az ablakokban most is ott virit a muskátli, s a kerítés mellett épp úgy mint régen, most is rezedá meg bazsalikom nyílik...

— Minden a régi, csak az én szívemben van pusztulás!...

Az asszony ez utolsó mondatnál összerzezt. Eddig a lelke egyre követte a legény szavát. Elröppent a falujába az édes anyjához, a

kertjükbe, a két szeretett diófához, majd a muskátli, a bazsalikom, s a rezedá illatát szívta magába...

Az utolsó mondat, amely Gyurka szívéből fakadt, újra visszahozta!

Itt állt ő, Hajdú Örzsé, most Galambos Pálné, az egykori szerelmesével, az alföld legkisebb tanyáján.

Kezében kosár, amiben az ura sovány ebédjét viszi. Egy kis babfőzeléket meg egy darab kenyeret, amit még hajnalban dagasztott. És előtte áll az az ember, aki neki valamikor a mindensége volt.

Micsoda másképp képzelte ő akkor az életét?! S milyenné lett!?!... Ha akkor el nem feledkezett volna a legényről, amíg az a katonák kenyerét ette, bizony mostan úri dolga volna!

De hát az a sok nénemasszony, meg anyám-asszony mind megrohanta, hogy így meg úgy, a Balog Gyuri ilyen szélesap olyan szélesap, ma neked, holnap nekem mondja a szépet, s hogy kisebb gondja is nagyobb annál, hogy a falu legszegényebb leányának ő kösse be a fejét stb. stb., hát ő sokat nem is ellenkezett.

Element Galamboshoz, aki éppen kapóra jött.

Hanem az Isten megverte vele. Galambos ha dolgos, derék ember is amikor józan, annál

tésre méltók. Az egyház, a legalit, a fraternit, a libert, nem egy véres forradalom zászlóin lengtek először, hanem meg voltak azok írva az *evangeliumban*.

A modern politikai elméletek összes hangzatos mottói, melyeknek megalkotásán századok óta annyi ambiciózus agy tűnődött: semmi igazán nagyot és igazat nem mutathatnak fel, melynek lényege ellentétben állana az ujszövetség tanaival.

Bátran kimondhatjuk tehát, hogy a vallás nem áll ellentétben a valódi és helyes szabadelvűséggel, sőt az igazi liberalizmus vallás nélkül nem is léteznék, nem is létezhetnék. *Minden liberalizmus, mely kihagyja és elveti a vallást, gyatra utánzat, silány hamisítvány.*

A politikai rendszerek és elméletek folytonos változásoknak: fejlődésnek és visszafejlődésnek vannak alávetve, a krisztusi tan azonban változatlan, igaz és örök. Ime ez a katolicizmus konzervatívizmusa! Vajjon nem-e helyes, nem-e dicső konzervativizmus?

Amíg az állam törvényei szükségképp szakadatlanul módosulnak, addig a dogma természetesen mindig ugyanaz, sohasem módosul, hanem örök igazságait állítja szembe az idők folyásával.

Nem a liberalizmus lényege ütközik tehát a vallásba, a dogmába, melynek szilárdsága örök és megrendíthetetlen, hanem a lényeggel és eszménnyel ellentétbe jövő tévedései az emberek művének, melyeket magával ragad a rohanó idő s elérkeznek majdan a késő századok, midőn már ezen eszmék sírjáról eltűnt az emléktábla; — nem tudja senki, hogy voltak, — de Isten örök törvényei akkor is létezni fognak, mert el nem mulik semmi, amit Isten adott s fenn áll mindig az, a mi igaz!

A nyitrai főispánság. Gróf Wilczek Frigyes Nyitrai megye főispánja f. h. 1-én Nyitrai időzött s ez alkalommal többek előtt azt a határozott kijelentést tette, hogy megmaradása a főispáni székben immár nem kétséges. A főispán

rosszabb amikor itókás. Pedig én uram Teremtőm beh sokszor az!

Ilyenkor sokat sir Örzse, de Gyurinak de-hogy is mondaná meg! Hisz a szeme is kiégne bele! Inkább hazudik. Pedig milyen nehezére esik ez a hazugság!

Milyen jól esne őszintének lenni. S elpanaszolni valakinek bűját, baját! Milyen jól esne megosztani valakivel gyötrelmes titkát, hogy szívesen szabadulna keserves jármától! Hogy szívesen hagyná itt az urát, akit soha sem szeretett, s aki soha sem szeretette, ha oltárnál fogadott esküje, s Galambos Pál gyerekes tehetetlensége nem kötné, stb.

De hát a szegény, s valami gögös büszkeség visszatartja.

Hadd higgyék a falujában az ő boldogságát, hadd irigyeljék sorsát a többiek, akik okai voltak az ő elhibázott életének... S az anyja, az a szegény, nélkülözések, és munkától megtört anya, ne sirjon érte keserű könnyeket!..

És amíg ezeket gondolja, tekintete az érett buzatengeren pihen, amelynek fáradt arany színét alig-alig szakítja felbe egy marék pipacs meg szarkaláb...

A legény is észreveszi a belső lelki tusát, amit önmagával folytat Örzse, s mint aki eltalálja

azonban még az nap meghívást kapott a kormány-elnökhöz. Jól beavatott helyen beszéltek, hogy ez a meghívás összefüggésben van azzal az újabb fordulattal, mely a legutóbbi napokban a nyitrai megyei főispáni székkel illetőleg Budapesten a kormánykörökben, helyesebben a Nemzeti Társas-körben beállott. A míg ugyanis Wilczek gróf elintézték tartotta a főispáni szék kérdését, addig egy nyitrai ó-liberális csoport — Crausz István, dr. Kostyál Miklós, Szűlyovszky Gusztáv neveit hallottuk e csoportban említeni — minden követ megmozgatott Tisza István grófnál aziránt, hogy Wilczek felmentessék s helyébe egy ó-liberális férfi neveztesse ki. Tisza István állítólag rokonszenvez ezzel a törekvéssel, míg Khuen ragaszkodik Wilczek grófnak a megmaradásához. A vármegye békéjére nézve minden bizonyosan leg-hasznosabb lenne, ha gróf Wilczek Frigyes, a ki az összes pártoknak a becsülését bírja, továbbra is megmaradna a vármegye élén. Reméljük, hogy a helyzetnek ily értelmű felfogása, a helyes politikai belátás Wilczek gróf javára billenti a mérleget.

Szalavszky redivivus. Trencsén vármegye főispánjává a kormány dr. Smialovszky Valér helyébe Szalavszky Gyula val. belső titkos tanácsost, nyug. főispánt és főrendiházi tagot nevezte ki.

A ki eddig még kételkedett volna abban, hogy a jelenlegi kormány a régi szabadelvű rendszernek a visszaállítását célozza, azt ez a kinevezés teljesen tájékoztathatja a kormány szándékairól.

A szabadelvű rendszer többféle változáson ment át. Tisza Kálmán alatt a hűs fazék állott előtérben. A ki nyugtalankodott, lármázott, azt a híres bihari diktátor lekenyerezte, ha lehetett; különben pedig mellőzte és üldözte. Szalavszky Gyula ez időtájt egészen jól tudott érvényesülni. Opponált a nyitrai vármegyeházon, a míg el nem halgattatták előbb az alispánsággal, utóbb azután a főispáni kinevezéssel.

Tisza Kálmán után gróf Szápáry Gyula alatt a rendszer embereinek dédelgetése csökkent s az ellenzék iránt a kormány méltányosabb volt. Ebben az érben Szalavszky Gyula nem tudott érvényesülni. Bevitték őt a miniszteriumba államtitkárnak, itt azonban semmit sem jelentett, még a saját pártjában sem volt tekintélye, s mikor 1894-ben Wekerle került a kormányra, a ki az egyéni érdek-kultuszt szintén mérsékelte, Szalavszky kénytelen volt távozni a minisztériumból s megelégedni a trencsénmegyei főispánsággal.

Wekerle után Bánffy jött, a ki az erőszakot emelte rendszerré. Ekkor Szalavszky ismét az elemében volt. Trencsénmegyén kívül Pozsony-

a küzdelem okát, szelíden megfogja az asszony kezét, s könyörögni kezd. — Gyere haza Örzse! Ne hagyj minket örök szomorúságban! Lásd én tudom, hogy nem vagy boldog, vagy nem olyan a boldogságod, amilyennek mi képzeltük valaha. Gyere haza!... Otthon édes csókkal, puha kalácsal fogadnak, s te újra a mi, az én Örzsikém lennél!...

Az asszony még egyre a kalászokat bámulja. Csak amikor a szerelmes legény közelségét érzi, eszmél föl, s egy hatalmas lökésel szabadítja ki magát a férfi ölelésre emelt karjaiból.

— Bolond! vágja oda a legénynek hevesen. Majd amikor tisztán áll előtte, hogy rosszul játszott a szerepét, minden asszonyi fufangját latba vetve, kacagni kezdett.

— Hát igazán nem hiszi kelmed amit mondtam, hogy boldog vagyok?... Haza akar vinni az anyámhoz, holott itt él az uram, akinek „holtáig és holtomig” felesége fogok maradni?! Haza akar vinni, mert nem hisz szavamnak!... Na hát akkor jöjjön kigyelmed velem, hadd lássa tulajdon szemével, hogy nem hazudtam!

És vezette Balog Gyurit a kaszások felé.

A faluban éppen delet harangoztak, a mikor a munkásokhoz értek. Galambos Pál éppen a ve-rejtéket törülgette homlokáról az egyik útmenti

megyének a főispáni állását is viselte, kapott belső titkos tanácsosságot s csinált 1896-ban Trencsénben Bánffy-féle választásokat.

Bánffy utóda Széll Kálmán a Bánffy-féle rendszerrel szakított s a szabadelvű politikát a törvényesség és a jogtisztelet talajára igyekezett visszavezetni. Ez a periódus már nem kedvezett Szalavszkynak, a ki kénytelen volt helyét átengedni Osztrólczy Gézának.

Széll Kálmán bukása után Tisza István „erős kezű” politikát folytatott ugyan, de bizonyos előszeretettel viseltetett az érintetlenebb politikások iránt s azért az ő érája sem kedvezett Szalavszkynak, a ki természetesen a koalíció alatt is holt ember volt.

Látjuk ebből, hogy Szalavszky virágzásának ideje a szabadelvű rendszer legrosszabb korszakaira esik: Tisza Kálmán idejére és a Bánffy-érára.

A csendes halottat most életre keltette a kormány, annak bizonyosságul, hogy olyan emberek kellene neki, a kik egyénileg és politikailag alkalmasak a szabadelvű rendszer legkompromittáltabb korszakainak visszahozására.

Gyermek Szanatorium Egyesület.

Kalapot kell emelnünk azon tiszteletre méltó férfiak előtt, a kik a gyermekmentés magasabb eszméjének szolgálatában, gyermekszanatóriumokat tőrekszenek létesíteni s e végből új társadalmi egyesülést alkottak.

— Mentsük meg a beteg gyermeki életet, ezt a senyvedő virágerdőt — mondotta Szekes-fehérvár lángoló lelkű püspöke a múlt hó 27-én tartott alakuló gyűlésen, — ha ezt megtettük, akkor elmondhatjuk, hogy az Isten maga járt közöttünk.

Fenkölt gondolat, nemesnél-nemesebb cél, de vajjon elsőrendű cél-e ez, a gyermekmentés terén? Nem kellene-e a társadalomnak első sorban összeszednie az erejét, hogy új gyermekmenhelyek létesüljenek, vagy a meglévő és hasonló célt szolgáló intézmények fejlesztessenek? Az egész Felvidéken nincs egyetlen egy gyermekmenhely sem s a társadalom jótékonyágából fentartott intézmények, például a nyitrai keresztény nőegyesület menháza a legnagyobb anyagi nehézségek közepette teljesíti nemes hivatását s az egyesület bevételeinek fokozatos csökkenésével a megszűnés katasztrófája felé halad.

Ha tehát összeállanak a társadalom legjobbjai, hogy dolgozzanak és aldozzanak a gyermekért, az első feladat talán mégis csak az volna, hogy megmentsek az elhagyott gyermeket, s azután nyujtsák ki mentő karjaikat a beteg gyermek felé.

eperfa alatt, ahová pihenni ült le, amikor a felesége hozzá sietett, s a kosarat letéve kezéből, két karját a nyaka közé fűzte. — Csókolj meg, sugta az urának parancsolóan, hadd lássa az anyám kémje, hogy szeretsz!

És Galambos Pál ijedtében még ellenkezni sem próbált. Tőle telhetően hatalmasat cuppantott a felesége mosolygó ajakára.

Az asszony diadalmasan nézett Gyurira, amíg az ő szokásaikhoz híven bemutatta egymásnak a két férfit, azután magukra hagyta őket úgy egy fél órára, mert — úgymond — a faluba kell mennie, lisztet, sőt, meg borsot venni.

És megindult, hogy a legelső asztal mellett a földre vesse magát, s kisírja eltitkolt keserűségét, bánatát!...

Sziporka.

A páciens.

Orvos (a vendéglőben sörözni látja az egyik páciensét): Ugyan, ugyan már megint kezdi a sörivást?

Páciens: De hiszen doktor úr tegnap előtt megengedte nekem!...

Orvos: No igen, de kivételesen csak akkorra. Azt is csak azért, mivel azt mondta, hogy születésnapja van...

Páciens: Hát hiszen én még tegnap előtt óta ülök itt...

Táborunk egysége.

Szenvedélyes indulatoknak a kitörését látjuk abban a nagy felfordulás- és bomlásban, melynek áldozatul esett az ország politikai békéje, nyugalma, egész közléte. A legigaztalanabb vádak hangzanak rendszerek és emberekről, a kiket még négy évvel ezelőtt az alkotó munka mestereinek és a tiszta hazafiság mintaképeinek tartott az ország minden józan gondolkodású polgára.

Az igaztalan beszédet, vádat, a ráfogást mindig a szenvedély löki ki az élet forgatagába, annak van szüksége ilyen beszédre, hogy igazolhassa a saját romboló munkájának jogosultságát.

Meg is van már az eredménye a szenvedélyektől hajtott agitációnak, annak az egyenetlenségnek a tüneteiben, melyhez hasonló évtizedek óta nem észleltünk az országban. Pártok, táborok azelőtt is voltak, de a pártokon, a táborokon belül egyetértés és egység uralkodott, vezérek és közkatonák szerepeltek s ez utóbbiak követték a vezéreket, hajtottak szavukra s így azután a tábor sikeres harcot vívhatott az ő céljaiért, mert az egység mindig sikeres küzdelmet eredményez, még akkor is, ha azt a célt, a melyért küzdött, ideig-óráig el nem érheti.

Az egyetértéssel vívott harcnak, ha nincs is rögtön célirányos eredménye, de haszna mindig van. Edzi a küzdők erejét, megnehezíti az ellenfél győzelmét, tisztább szemhatárra állítja a végcélt, előkészíti és biztosítja a jövő küzdelmek sikereit.

Míg az egyenetlenség elidegeníti egymástól az elvtársakat, keserűséggel tölti meg a sziveket, elhomályosítja a közös célt, megosztja az erőt és könnyűvé teszi az ellenfél győzelmét.

A mely tábor egyetérteni, összetartani nem tud, az ne is induljon küzdelembe, mert vereséget szenved és e mellett még el is züllik. Az egyenetlenkedő csatározások egymásra hártják a vereségért a felelősséget, a gyűlöletet és nem nyugosznak addig, a míg egymásnak a becsületét, jó hírnevét tönkre nem teszik. Minden meghasonlott hadseregnek a veresége tulajdonképpen csak a fellebbezés után következik el, a mikor az ilyen hadseregnek a tagjai egymásnak az agyonverésére pazarolják még megmaradt erejüket.

Ezt a sorsot a keresztény tábor sem kerülheti ki, ha össze nem fog tartani. A választási küzdelemben ügyünk bizton elbukik s a szenvedett vereség után áthidalhatatlan szakadék keletkezik a tábor két tagja, a néppárt és a keresztény socialisták között. Mert akkor fog csak igazán zuhogni a keserű szemrehányások özöne, s az ellenszenvből táplálkozó idegenkedés akkor fordítja el az emberek lelkét a közös céltől, a melyet most még mindnyájan szeretünk, a melyért mindnyájan lelkesedünk.

Egy elbukott ügynek még mindig lehetnek és vannak is barátai, mert az ellenség túlnyomó ereje nem öli ki a legyőzöttek lelkéből az önbizalmat, a jobb jövő reményét, nem semmisíti meg a kölcsönös megbecsülés szálait, melyek a legyőzötteket egymáshoz fűzik; de egy elbukott ügynek csak ellenségei vannak. A kik egymást a küzdelem ideje alatt meggyűlölték, azok azt az ügyet, a melyért küzdöttek, nem szerethetik, hanem gyűlölni fogják azt azzal a lobogó tűzzel, melyet az egyenetlenség lelkökben felszított.

Nem lesz nehéz ezt a sajnosan mutatkozó egyenetlenséget megszüntetni, ha szigorúan tárgyilagossá leszünk azon törekvések megítélésében, a melyeket az ország keresztény pártjai egyfelől a multban követtek, másfelől a jövőben követni szándékoznak.

A nem rég Zsolnán tartott keresztény szociális értekezleten oly forma vélemények is kifejezésre jutottak, hogy a keresztény socialisták sehol, egy kerületben sem támogathatják a néppártot, mert a nép könnyen azt hinné, hogy a keresztény szociális párt épp úgy akarja csak ami-

tani, félvezetni a népet, mint a hogy azt ámitotta és félre vezette a néppárt.

Valóban a tiszta gyűlöletből kell táplálkoznia annak a gondolkodásnak, a mely ilyen nézeteknek a kifejezésében szűrődik le. Melyik az a programpontja a néppártnak, a melyhez ez a párt a leghűségesebben nem ragaszkodott és a melynek az érvényesítésére minden erejéből nem törekedett volna? A kis embereknek a kikért első sorban alakult meg, melyik érdekét hanyagolta el? Az új adótörvényeknél a föld- és fejadó leszállításáért küzdött, az iparfejlesztési törvény-nél sikra szállott a kis iparosok érdekeiért, a kivándorlás és munkásbiztosításnál észlelt visszahelyezések ellen nagy erélyvel emelte fel szavát, a közoktatásügyi javaslatokhoz benyújtott módosításai a községek és szülők terhének megkönnyítését célozták, a végrehajtási novella sürgetésével az árverési hiénák ellen igyekezett védő korlátokat állítani.

Teljes igazsággal írhatta a néppártról gróf Zichy Nándor, hogy a kis emberek érdekében sok jót tett, még több rosszat elhárított. Egész programját persze hogy meg nem valósította eddig elé, nem is valósíthatta meg, mert meg nem szerezte a kormányhatalmat, csak részesedett benne a koalíció alatt, s ez a részesedés csak korlátozott lehetett, a minthogy ilyen volt a többi pártoknak a kormányhatalomban való részesedése is.

Igazságérzetre és higgadt tárgyilagosságra van szükségünk, hogy méltányolhassuk azt a tagadhatatlan sok jót, melyet a koalíció és ennek keretében a néppárt létesített. A szenvedély ne beszéljen akkor, midőn politikai irányok, rendszerek, pártok felett kell bírálatot mondanunk.

Igazságérzet és tárgyilagosság mellett könnyen felfedezhetjük az egyetértés titkát, mely nem más, mint a közös ügy, a keresztény néppolitika érdekeiért való odaadó lelkesedés és munkálkodás. A vak indulatok kitörései azonban elhomályosítják ezt a nagy célt s örületes kedveteliséssel végzik a táborbontás munkáját.

Ujdonságok.

Az új kultuszminiszter. A hivatalos lap március 3-iki száma a következő királyi kéziratot hozta:

Kedves gróf Zichy! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben 1910. évi március 1-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen Héderváry s. k.

Gróf Zichy Jánosnak nagyfontosságú közjogi állásában Istentől erőt és sikerekben dús munkálkodást kívánunk!

Az új kultuszminiszter életrajzát a következőkben adjuk:

Gróf Zichy János 1868. május hó 30-án született Nagylángon, Fejérmegyében. Középiskoláit részben Kalksburgban, részben Székesfejérvárott, jogtudományi tanulmányait pedig Bécsben, Berlinben és Budapesten végezte. Államtudományi doktorátust tett 1892-ben. Már egyetemi tanuló korában élénk tevékenységet fejtett ki, így megalapította a Szent Imre önképző-kört, amely most már hatalmas intézménnyé fejlődött, leginkább az ő támogatása és buzgalma folytán. 1893-ban Fejérmegye tiszteletbeli aljegyzője lett. Ugyanez évben megházasodott. Nőül vette gróf Zichy Géza, akkori operai intendánsnak, a kiváló zeneszerzőnek leányát, gróf Zichy Margit csillagkeresztes hölgyet. 1894-ben cenzus alapján tagja lett a főrendiháznak. Már 26 éves korában belesodródott a politikai mozgalmakba. Emlékezetünkben van még az 1895-iki kétszeri Zichy-választás a nyitrai választó kerületben, a hol gróf Zichynek hatalmas nagy többségét csak a legdurvább törvénysértéssel nyomhadták el. Résztvett a néppárt alapításában, amely pártnak 1896-tól kezdve, amikor a zurányi kerületben képviselővé választották, elnöke volt 1903-ig. Ez évben lemondott az elnökségről, a következő évben pedig még a Tisza-pucesot megelőzően, ki is lépett a pártból, mert annak magatartását az obstrukció kérdésében nem helyeselte. Egy darabig pártunkivüli képviselő maradt s 1905-ben, valamint 1906-ban azon magyar államférfiak

sorában foglalt helyet, akiknek a felség kikérte tanácsát a válság megoldására nézve. Később belépett az alkotmánypártba, amelynek vezető tényezői közé tartozott, egészen a párt feloszlásáig, akkor a kormánypárthoz csatlakozott. Mióta közpályára lépett, a katolikus társadalmi mozgalmaknak vezére, elnöke az *Országos Katolikus Szövetségnek* s *rendes elnöke a katolikus nagy gyűléseknek is*. Korábban nagy irodalmi tevékenységet is fejtett ki, több cikket irt napilapokban és folyóiratokba. Elnöke a budapesti Katolikus Körnek, valamint a Kath. Főiskolai Internátus Egyesületnek, amelynek élén igen sokat fáradozott a Szent Imre Kollégium létesítése és fejlesztése körül. A legújabb magyar társadalmi intézmény, a Gyermek Szanatórium Egyesület is kormányzó-elnökké választotta az egyénileg is rendkívül szimpatikus főurat, ki — mint ismeretes — megnyerő egyéniségével és kimagasló szellemi tulajdonságaival nem kis mértékben nyerte meg a trónörökösnek, Ferenc Ferdinánd kir. hercegnek nagyrabecsülését.

Személyi hír. Gróf Wilczek Frigyes vármegyénk főispánja február hó 28-án este fél hatkor Nyitrára érkezett, és innen március hó 2-án reggel a 6 órai vonattal Budapestre utazott. — A főispán e hó 7-én hétfőn este a fél hat órai vonattal Nyitrára érkezik, hogy a másnapra kitűzött üléseken elnököljön.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Ivancsits* János helyettes tornatanitót a nyitrai kath. főgymnasiumhoz rendes tornatanitóvá nevezte ki; *Kovács* Lajos zsolnai áll. főreáliskolai r. tanárt a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába léptette elő.

Trencsén megye főispánja dr. *Domaniczky* Gábor, dr. *Mérey* Béla, *Nemk* Titusz, *Kubicza* Béla, dr. *Ényi* Zoltán és *Badik* Béla szolgabírákat tb. főszolgabírákká, dr. *Plesch* János rajec-fürdői fűrdőorvost, valamint dr. *Heinrich* Adolf trencséntepliczi fűrdőigazgatót és dr. *Gallia* Rezső ottani fűrdőorvost tb. vármegyei főorvosokká nevezte ki.

Hymen. *Jaczkó* Gyula nyitrai légszeszgyári igazgató folyó hó 19-én délelőtt fél 12 órakor esküszik örök hűséget Nyitrán a szt. Ferencrendiek templomában *Neugebauer* Istvánka kisasszonynak, *Neugebauer* Nándor nyitrai nyomdatulajdonos bájós leányának.

Eljegyzés. Dr. *Cselkó* Elek trencsénvármegyei aljegyző eljegyezte *Bartos* Bözsike úrhölgyet Nagykanizsáról.

Geleta Géza érsekújvári adóhivatali tisztt jegyet váltott *Spáczay* Jolánka kisasszonnyal.

Megbízás. A földmívelésügyi miniszter Csizmazia János városi tanácsos, érsekújvári lakost a gazdasági tudósítói tiszttel megbízta.

Az egyházmegyei főtanfelügyelő látogatásai. Dr. *Bartossik* Antal egyházm. főtanfelügyelő hosszabb időre Trencsén megyébe utazott, ahol az ottani kath. iskolákat látogatja. A főtanfelügyelő hivatalos körútjáról lapunknak a következőket írják: Folyó hó 2-án a főtanfelügyelő úr a *felsőszermeyi* r. kath. iskolát látogatta meg s a tapasztalt előmenetel felett elismerő meglegedését fejezte ki. Kisérje ő Nagyságot nemes célú útjában az Úr Isten kegyelmé s bő áldással jutalmazza meg a tanulmányosság és a tanerők iránt tanúsított atyai jóindulatát.

Vármegyei ülések. A vármegye közgazgatási bizottsága f. évi március hó 8-án délelőtt 10 órakor a vármegyei ház földszinti nagytermében tartja rendes havi ülést. Ugyancsak az nap délután 3 órakor az állandó bíráló választmány és 4 órakor pedig a Bodoki Ségélyző Egylet választmánya a vármegyei ház I. emelet 20. számú termében tartja ülést.

Az alkotmánypárt közgyűlése. A nyitrai alkotmánypárt f. hó 8-án délután 6 órakor tartja a Szarvas szállóban a változott politikai helyzetre való tekintettel közgyűlést.

A király adománya. Assakürthről írják lapunknak: Ó cs. és apost. kir. Felsége az assakürthi rk. hitközségnek templom építésre 400 kor. segélyt méltóztatott magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni.

Tanári helyettesítés. Nyitra városa a beteg *Kocsis* József tanár helyettesítésével a f. tanév végéig *Dobránsszky* Ede tanárt bizta meg.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestülete f. hó 2-án *Faschler* Ferenc polgármester elnöklete alatt tartott rendes havi közgyűlésében több közérdekű tárggyal foglalkozott.

A napirend előtt *Palásthy* Vilmos a mogyóros pusztá bérletére hirdettet árlejtés határidejének április 2-ig való meghosszabbítását kérte, a mihez a képviselőtestület hozzájárult.

Jellemző dolog, hogy a birtokra eddig még nem jelentkezett bérlet, holott a gazdasági szakosztályban; a mint azt a közgyűlésen *Guderna* Béla előadta, *Verő Zsiga* szavával kötötte le magát arra nézve, hogy jó bérlet, a jelenleginél többet fizetést szerez a városnak.

Dr. *Fajda* Emil a IV. kerület közbiztonsági állapotait panaszolta fel. Ebből kifolyólag a tanács a rendőrség szaporítása iránt előterjesztést tesz a képviselő testületnek.

A Nyitrai létesítendő *kulturpalotát* illetőleg a városnak az volt a korábbi terve, hogy a palota számára az állatvásártér északi sarkán jelöl ki és adományoz alkalmas telket. Ezzel szemben a tanács a pénzügyi, gazdasági és építési szakosztály javaslata alapján oly értelmű indítványt terjesztett a képviselőtestület elé, hogy a kívánt telek 344 □-ól terjedelemben az Erzsébet-uti park mellett levő területből, illetőleg ennek a területnek északi részéből, sőt 40 □-nyi terjedelemben magából az Erzsébet-parkból hasztassák ki.

Minthogy ez a javaslat eltér a város eredeti tervétől, a képviselőtestület *Simonffy* Gyula és *Árpády* Imre felszólalására az ügy érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozott, hanem azt az április hó 6-án tartandó közgyűlésre halasztotta.

A jogügyi bizottságnak a *hirdetési szabályrendelet* tárgyában előterjesztett javaslatát a közgyűlés magáévá tette. A szabályrendelet főbb intézkedései a következők: A város a hirdetést bérbe adja. A bérlet hirdetési oszlopokat és bódákat állíthat fel, de csak a város által kijelölt helyeken. Ezen kívül hirdetési táblákat is kifüggeszthet erre a magántulajdonosok is adhatnak engedélyt. A városi hatóság ellenőrzi a hirdetések szövegét a közérkölc és a törvény szempontjából. A hatóságok, továbbá a Nyitrai székely *jótékonyági* egyletek hirdetési, ugyancsak a nyitrai nemzeti színház jelentései díjmentesek.

A városi tanács javaslata a nyitrai rendőrlaktanya, továbbá az Erzsébet-út burkolati és csatornázási munkálatainak felülvizsgálata tárgyában elfogadtatott. Ehez képest az illető vállalkozóknak az óvadék kiutalványoztatik. Az Erzsébet úton azonban némi hiányok pótlása vált szükségessé s ha azoknak a kiigazítása az óvadék felvételeig nem eszközöltetnék, köteles lesz a vállalkozó 100 koronát biztosítékul letenni.

A közgyűlésre kitűzött illetőségi ügyeket a képviselőtestület elutasította.

Felolvasás. A nyitrai kath. körben mult vasárnapon, febr. hó 27-én dr. *Pataki* János kir. segédtanfelügyelő tartott vonzó felolvasást a szép-művészetekről.

Ma, március hó 6-án délután 6 órakor dr. *Biring* Ferenc vármegyei tiszti főorvos fog felolvasni vetített képek kíséretében. Az egyházi zeneegylet pedig klasszikus darabokat ad elő.

Mérey Lajos beszámolója. A nyitrai választókerület orsz. képviselője *Mérey* Lajos f. hó 11-én délután 3 órakor tartja beszámoló beszédét Nyitrai a Szarvas-szálló nagytermében.

Az oltáregylet közgyűlése. A nyitrai oltáregylet 1910. évi március hó 13-án tartja az évi közgyűlést, mely alkalommal kiállítását is bemutatja. Kezdeté délután 4 órakor a kath. kör helyiségében. Targysorozat: 1. A közgyűlés megnyitása. 2. Elnöki jelentés. 3. Titkári és pénztári jelentések. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése. 5. A tisztviselői kar és az igazgatóválasztmány választása. 6. Igazgató előadása. — Az egylet kiállítása megnyitás után esti 7 óráig és a következő napon, március hó 14-én délelőtt 9—12-ig, délután 3—6-ig tekinthető meg.

Halálozás. Alsó- és felsőöbri *Stelzer* Géza peredmeri plebános, esperes-kerületi titkár életének 70-ik évében elhunyt. A boldogult hosszabb időn át Egyházasnádon lelkészkedett, a honnét 1907-ben Peredmerre ment át.

Özv. *Chudovszky* Józsefné, szül. *Marsovsky* Ágosta Sátorajauhelyen 78 éves korában meghalt. Az elhunytban *Chudovszky* Géza rózsahegy kir. törvényszéki elnök, volt nyitrai kir. ügyész édes anyját gyászolja. Tetemét február hó 22-én helyezték örök nyugalomra Zsolnán a családi sírboltban, nagy részvét mellett.

Winter Lipót a volt hontmegyei 48-as nemzetőrség tagja m. hó 27. este, életének 88-ik évében, rövid betegség után Pöstyénben csöndesen elhunyt. Hült tetemét f. hó 1-én helyezték örök nyugalomra a pöstyéni izraelita temetőben. — Az elhunyt Nyitrai is hosszabb ideig tartózkodott. Mintegy husz éve a pöstyéni furdóvállalatnál mint pénztárnok működött s csendes, előzékeny modorával közszeretnek örvendett. Elhunytával a 48-as idők már csak kevés szemtanújának egyike

dült ki az elők sorából, aki mint nemzetőr végig küzdött a szabadságharcot és az újületnek mintegy félvég foglya is volt, miglen onnan magasabb protekció révén kiszabadulnia sikerült. Pöstyén furdó jelenlegi bérleti a *Winter* testvérek, nagybátyjukat veszítették benne.

A trencsényi 71. sz. háziezred parancsnokát starigradi *Canió* Károly ezredest a király lemebergi városparancsnokká nevezte ki. A köztisztviselőben álló, humánus gondolkodású parancsnok távozását Trencsényben rendkívül sajnálják, mert öt esztendei otléte alatt a polgársággal szemben tanúsított előzékenységgel, barátságos modorával rendkívül megkedveltette magát úgy a legmagasabb, mint az alacsonyabb körök előtt. Az ezred legénysége és tisztikara e napokban búcsuzik el szeretett parancsnokától, aki a vallásiakban is mintaképe volt egy minden tekintetben korrekt, humánus, pontos parancsnoknak.

Adakozás. A helybeli elaggott és munkaképtelen szegénysorsú iparosok illetve özvegyek felsegélyezésére a nyitrai *Hitelbank* 30, *Takarékpenztár* 20, *Népbank* 20, *Iparbank* 20 s a *Kereskedelmi és hitelintézet* 30 koronát adományozni sziveskedtek. — Fogadják ezen nemes lelkű adakozók ez uton is az ipartestületi Elöljáróság hálás köszönetét.

Szinielőadás. A nyitrai nyilvános polgári leányiskola 1910. évi március hó 7-én „*A nyitrai megyei tanítók otthona*” javára a helybeli róm. kath. főgimnázium tornatermében iskolai szinielőadást rendez. Az előadás kezdődik d. u. 1/2 órakor. Belepődij: I. hely 2 k., II. hely 1-50 k., III. hely 1 k. Tekintettel a jötekonny célra, felülfizetéseket köszönettel fogad és hirtapilag nyugtáz az igazgatóság. Műsor: I. Prolog. Irta: ifj. Lósy Géza. Elmondja: Salvendy Ferike II. o. t. II. A két bábu története. Dalmú az ifjuság számára. Szövegét írta: Farkas Imre. Zenéjét szerezte: Dienzl Oszkár. III. A színészüvöndék. Monológ. Irta: Balla Miklós. Előadja: Békei Sári IV. o. t. VI. Mesetündér. Énekes szinjátek. Szövegét írta: ifj. Lósy Géza.

Ipartestületi közgyűlés. A nyitrai városi ipartestület f. évi március 13-án d. u. 2 órakor Nyitrai, a városház nagytermében rendes évi közgyűlést tart a következő napirenddel: 1. Elnöki jelentés. 2. A számadások megvizsgálása. 3. A jövő évi költségvetés megállapítása. 4. Az előjáróság elnökének, 20 tagjának és 3 számvizsgálónak megválasztása. 5. Az ipartestület 25 éves fenállásának mikénti megünneplése. 6. Egyéb indítványok. Ha az alapszabályok értelmében a tagok részvételensége miatt a közgyűlés a fenti napon nem volna határozatképes, a közgyűlés márc. 20-án d. u. 2 órakor tartatik meg.

A nyitrai irgalmas nővérek temploma számára a következő jötevők adakoztak: B. I. Nyitra 40 kor., gróf *Eszterházi* Jánosné Nyitujlakról 20 kor., *Kmettykó* K. Kiszuczauhelyről 5 kor., V. J. Nyitra 200 kor., *Darászky* Marcell Poroszkáról 3 kor., özv. S.-né Nyitra 20 kor., *Takács* Károlyné Nyitra 100 kor. Összesen 388 kor. Isten fizesse meg! (Folyt. köv.)

A nyitrai ingyenes jövára adakoztak: dr. *Meray* Tiborné Köröskény 5 kor. *Taróczy* Riza Köröskény 7 kor. *Thuróczy* Vilmos Ivánka 20 kor. *Baró* Stummer Betty Tavarnok 50 kor. *Tombor* Kornél Nyitra 50 kor. *Parcelázó* bank 100 kor. *Hitelbank* 50 kor. *Takarékpenztár* 60 kor. *Kereskedelmi* bank 50 korona. *Gyermekvédő* Liga 200 kor. *Kmettykó* Pál Darázs 20 kor. *Pullmann* János dr. Csápor 5 kor. dr. *Radnay* Miksáné Nyitra 20 korona. *Szabó* Imre Nyitra 10 kor. *Silberstein* Adolf Nyitra 4 kor.

Gyümölcsösök vizsgálata. *Kadocsa* Gyula a m. kir. rovarügyi állomás assistense a földmívelési ministerium rendelete folytán f. hó 1-én kiszállt Nagybecsényen *Paska* István plebánosnál, hogy az ott fellepett vértetű kártétele ellen fogantatandó óvintézkedéseket keresztül vigye. Innen a plebános útbaigazítása folytán elment Szkaacsányba, Szk.-Hradistyére, Alsó- és Felsőveszteniére, hol az összes gyümölcsösöket vizsgálata tárgyává tette és szomorúan tapasztalta, hogy a veszteniői völgy gyümölcsfái mennyire elvannak hanyagolva, holott ha szakszerűen vezetve volna, veszteniői völgy a Felvidéknek valószínű gyümölcs kamrája lehetne. Megigérte, hogy a földmívelési ministerium figyelmét különösen ráirányítja a veszteniői völgyre, hogy úgy a madárvédelemre, mint a penészgombák és a kártékony rovarok elleni védekezésre a hatóságok az eddiginél nagyobb gondot fordítsanak.

Közgyűlés. A nyitrai keresztény szociális egyesület ma, f. h. 6-án délután 4 órakor tartja az évi rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A főtitkár jelentése. 3. A főpénztáros jelentése. 4. Az elnök és a tisztikar választása. 5. Esetleges indítványok. Az egyesület *bevételei* 1909. jan. 1-től 1909. december 31-ig 26,426-97 koronát tettek ki. A pénztári készlet 674-27 korona.

Az egyesület védnöke *Bende* Imre püspök úr 1200 koronát ajándékozott az egyletnek. A pártoló tagok közül 100 koronát, vagy többet fizettek: *Czeizel* Gábor, dr. *Franciscy* Lajos, *Jeszenszky* Alajos (130), dr. *Kaszala* János (400), *Kutvaszer* István, *Mihálik* József, *Sovanyecz* János (474), *Szteszkál* József †, *Vagner* József.

Trencsény megye törvh. bizottsága március 10-én rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya *Szalavszky* Gyula v. b. t. t. főrendiházi tagnak a főispáni méltóságba való beiktatása. Az ünnepségek programja: I. D. e. 10 órakor ünnepélyes „*Veni Sancte*” a kegyesrendiek templomában. 2. A rendk. közgyűlés *Baross* Justint alispán elnökléte alatt s a beiktatás. 3. A beiktatott főispán fogadja a küldötteket. 4. D. u. fél 2 órakor diszebed az Erzsébet-szálló nagytermében.

Folyó hó 11-én d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart a törvh. bizottság, melynek 29 pontból álló napirendjén az új kormány leiratai is szerepelnek.

A trencsény megyei nemzeti munkapárt márc. 11-én d. u. 3 órakor tartja megyei pártalakító gyűlést az Erzsébet-szálló nagytermében. A felhívást eddig mintegy 100 vezető férfi írta alá, köztük volt 48-as és sok alkotmánypárti.

Jelentés a „nyitrai ingyenes” működésének negyedik évéről (1908. aug. 1-től 1909. jul. 31).

A „nyitrai ingyenes” vezetését dr. *Thuróczy* Károly halála után özv. *Kopcsányi* Nándorné és *Miklóssy* Artúrné úrnők vettek át, a kik most bocsátottak közre a nemes emberbaráti intézményről szóló jelentésüket, melyből kiemeljük a következőket:

Mikor az emberszeretet ezen intézményének ötödik működési évéről számolunk be, meg kell emlékeznünk arról a csapásról, mely dr. *Thuróczy* Károlynak az „ingyentej” megalakítójának és lakadatuln buzgalom vezetőjének halálával érte az intézményt. Ennél az intézménynél, mely csupán csakis a közönség jóakarattal rendelkezik; melynek léteapját csakis az emberszeretet képezi, megmérhetlen nagy csapás az, hogy elvesztette azt, a ki fáradhatlanul dolgozott a nemes ügy érdekében. Az ő emberbaráti szeretetének melegével vette körül alkotását, az ő humanizmusával tartotta ébren közönségünkben a felebaráti szeretet tüzeit. Szülői szeretethez hasonló gondos oltalma alatt bizvást nézhetünk az ifjú intézmény jövője elé és nem kellett attól tartani, hogy szalmaláng lesz a jellege annak a nemes érdeklődésnek, melylyel közönségünk viseltetik a saját jótékonyágának szülőte az „ingyentej” iránt. Sajnos, azt kell látnunk, hogy már hosszas betegsége alatt, éppen azon időben, mely jelentésünk tárgyát képezi, már csökkent az érdeklődés. Így szomorúan látjuk az elárvult „ingyentej”-nek sorsát. Az a nemes cél, melyet hivatva van az intézmény szolgálai, a melyert annyit küzdött és aldozott áldásos emlékü megalakítója, nem tűnhet sosem el az emberszerető közönség szeme elől.

A segélyezések nagy csökkenésével a segélyezett gyermekek számát a mult évi létszámon nem tarthattuk meg végig. Az elmaradtak és elhaltak helyébe jelentkezőket az intézmény csekély anyagi ereje nem engedte felvenni. Az összesen segélyezett gyermekek száma 182 volt, kiknek tejjel való ellátása átlagban 18 K 85 fillérbe, tehát 1 K 88 fillérrel kevesebbe került, mint az előző évben. Az össznadásokból pedig egy gyermeké esik 22 K 53 fillér, vagyis az előző évinél 1 K 64 fillérrel kevesebb.

Mint minden évben úgy ezidén is segélyezésben csupán oly szülők gyermekei részesültek, a kik mint a fenti kimutatásból látható csekély napról-napra változó, vagy állandó keresményükből a mostani drágasági viszonyok között csak tengődnek.

A segélyezések nyújtását lehetővé tevő emberbarátok adományainak felsorolását megelőzőleg meg kell emlékeznünk gróf *Edelsheim* Gyulai Lipót úr nagylelkűségéről, ki az intézményt ez évben is nagy emberbaráti szívére valló nagy segítségével a legerősebb támogatója volt az intézménynek. Az előző években napoként természetben juttat-

tott tej ellenértéke címén 861 kor. 52 fillért adományozott az ingyentejnek, miért is ez úttal is halás szívvvel emlékezünk meg jótékonyágáról. Úgy szintén hálás szívvel köszönjük meg a Nyitrai keresztény nőegyletnek, mely másirányú áldásos tevékenysége mellett intézményünk alkalmazottjainak díjazását és eltartását vállalta el, dacára annak, hogy erejének súlyos megterhelésével járt intézményünk ezen terhek nyomása alóli felszabadítása. (Folyt. köv.)

A nagytapolcsányi vál. ker. tisztelt néppárti választóinak. Prasicz, 1910. március hó. A pártelnökségről való lemondásomat tiszteletteljesen ezennel tudomásukra adván, fogadják, kérem, őszinte köszönetem kifejezését irányomban közel tizenkét éven át tanúsított, csekélységemet megtisztelő bizalmukért. *Dr. Vragassy Vilmos*, főorvos-magánzó.

A pöstyéni gazdák és iparosok olvasóköre a nevezett kör szellemi és anyagi megteremtője, *Smeringa Géza*, kath. népiskolai igaz. tanító iránti halálát és szeretetét kifejezni óhajtván, névünnepe alkalmából feb. 27-én a körben fényes ünnepet rendezett. Délután 6 órakor küldöttség ment az ünnepeltért, akit a kör tagjai teljes számban sorfalat állva fogadtak. A tanítást kellemes színjáték és énekkel lepte meg *Smeringát*, s végül *Caudt Lajos* káplán megszívlelő beszéddel ecsetelte az ünnepelt érdemeit. Isten tartsa soká községünk szellemi és anyagi felvirágztatására. *Jelen volt.*

Új fogyasztási szövetkezet. *Nagydivény és vidéke keresztény fogyasztási és értékesítő szövetkezet* cím alatt f. é. február hó 27-én egy új fogyasztási szövetkezet alakult, egyelőre 155 taggal és 310 részvénnyel. Egy-egy részvény 10 korona. Elnöke: *Czvincsek János*, pénztárnoka: *Szuutny János*. A szövetkezet hivatva van a köznevet anyagilag emelni és így a kívándorlást megszűntetni. A szövetkezetet a zsolnai felvidéki miniszteri kirendeltség is támogatja.

Valasztási mozgalmak. A nyitrai választókerület kormánypárti képviselő jelöltje *dr. Petrikovits Aladár* lapunkat értesítette, hogy a neki felajánlott jelöltséget el nem fogadta s ezt az illetékes körökkel is közölte. *Vágújhelyen* a kormánypárt elejti a jelenlegi képviselőt *dr. Markhot* Aladárt s visszatér régi szerelme tárgyához *Victorisz Miklóshoz*.

Érdekes mozzanat a pöstyéni választók állásfoglalása, a kik mult hó 27-én *dr. Vismayosky József* elnöklete alatt népes értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy munkapárti jelöltet nem támogatnak, hanem ha a jelenlegi képviselő *dr. Fodor Kálmán pártönkivüli* programmal lép fel, csatlakoznak hozzá, ellenkező esetben nem vesznek részt a választási mozgalomban.

Szokolczán a munkapárt erősen tippeli *dr. Kostyál Miklóst*, a kit ebben a kerületben, bár azt a nemzetiségi mozgolódások már évek óta zaklatják, a néppárt, ha alkalmas jelöltet léptet fel, fényesen győzhet le.

Érsekújvárott a munkapárt szemet vetett *Justh Szilárd* városi kapitányra, a ki azonban a hírlapok útján is kinyilatkoztatta, hogy nem szándékozik jelöltséget vállalni. Dícséretes óvatosság. *Privigyén Bresztjensky* Kálmánnal szemben *Kiss Béla* budapesti közepiskolai tanár szeretné jelölni a munkapárt. Jelölni jelölheti, de holt bizonyos, hogy meg nem választja.

A nagytapolcsányi kerületben a felmerült hírek szerint a kormánypárt bár *Haupt-Stummer* Lipótnak ajánlotta fel a jelöltséget, a ki azt el nem fogadta, hanem maga helyett *Szuljovszky Gusztávot* ajánlotta, a kinek érdekében a kormánytól is lépéseket tett.

A munkapárti jelölésekkel szemben a kerület dolgába lesz majd még a néppártnak is beleszólása.

A *szeniczi* kerületben egyre tartja magát *Vagyon Árpádnak* a jelölése. A kerület jelenlegi képviselőjét *Emödy Józsefet* egyesek *Nyitrán* szeretnék felléptetni. Irányadó körök azonban a nyitrai kerület számára az új kultuszminisztert gróf *Zichy Jánost* szeretnék megnevezni. E szerint a gróf *Zichy*-féle kombináció a nyitrai választókerületben, mint törekvés komoly alappal bír, ambar kizártnak tartjuk, hogy *Zichy* itt a jelöltséget elvállalja.

F. évi február hó 28-án a *galgóczi* és *pöstyéni* járás néppárti vezéréberek értekezletet tartottak *Galgócson*. A politikai helyzetről és a jövő választásokon kifejtendő működésről és áll-

lásfoglalásról folyt a szó. A jelenlevők egyhangúlag elítélték a *Khuen-kormány* vállalkozását, s kimondták, hogy azt a néppárt nem támogatja. Majd a mostani képviselő *dr. Fodor Kálmán* politikai magatartását helytelenítették. *Fodor* belépett a „nemzeti munkapártba,” pedig többször hangoztatta, hogy elítéli ezt a pártot. Azért a jelenlevők levelet irtak *dr. Fodor Kálmánnak*, melyben rosszaságukat fejezik ki eljárása fölött és tudatják vele, hogy a választások alatt nem támogatják, sőt, ha komoly irányú és korrekt elvű politikus lesz az ellenfele, azt minden erejükkel vele szemben támogatni fogják.

A *végpecsei* kerületből képtelennek tetsző s épp azért megerősítésre szoruló hír érkezik. Itt ugyanis e hír szerint a jelenlegi néppárti képviselő *Ajtics-Horváth* Dezső munkapárti programmal lépne fel, míg ellenfele volna gróf *Hunyady László* néppárti programmal.

A *trencsényi* kerületben a polgárság *dr. Schwertner* Antal munkapárti felé hajlik. Ha *Schwertner* vállalja a jelöltséget, akkor *dr. Stur* nemzetiségi visszalép, úgy hogy *Schwertnernek* csak egy kis függetlenségi frakció ellen kellene küzdenie, a mely azonban nem tesz számot a kerületben.

Nagybicscsén *dr. Teszelszky József*, nagybicscsői esp. plebános, aki eddig alkotmánypárti programmal képviselte a kerületet, nem vállal mandátumot. *Dr. Teszelszky* sokat fáradozott a kerület érdekében s így csak sajnálni lehet a visszavonulását, de teljes méltánylást érdemel az az elhatározása, hogy nem csatlakozik a kormánypárthoz, mely — bár mennyire hiresztelik is — még sem egy a volt alkotmánypárttal.

E hó 2-án *Nagybicscséről* 200 tagú küldöttség járt *Trencsénben* az új főispánnal, a kitől kérte, hogy *dr. Holczmann* Lajost, a kerület jelöltjét támogatásban részesítse. Biztosra veszik, hogy a kerületben a nemzetiségiek is állítanak jelöltet.

Az *illavai* kerületben *Sipeky Sándort* emlegetik. A kerület azonban túlnyomó részben néppárti s azért itt csak néppárti jelöltnek lehet kiáltása a győzelemre.

A *vágbesztercei* túlnyomólag szintén néppárti kerületben hiába próbálkozik a munkapárt, mely a mult héten alakuló gyűlést tartott s elnökévé *Zentai Gyula* földbirtokost választotta meg. A pártnak eddig csak önjelöltje van, aki ott minden kiáltás nélkül vállalkozik a háladatlan szerepre.

A *badni* kerületben néhány tepliczi választó *Erdély Sándort* óhajtaná felleptetni, a kerület azonban néppárti jellegű s jelenlegi képviselője *Jánoky-Madocsány Gyula*, aki ha újra fellép, biztos győzelemre viszi a néppárti zászlót.

A *kiszuczaujhelyi* kerületben a kormánypártiak *Haydin* Imre volt képviselőről beszélnek. A néppárt itt is döntő tényező.

F. hó 3-án a kerületnek egy ötven tagú küldöttsége járt a miniszterelnöknel *Szalavszky Gyula*, trencsényi főispán vezetése alatt. A kormányelnököt a kerületbeli nemzeti munkapárt nevében *Cselkó Jenő* főszolgabíró üdvözölte, biztosítván őt a kerület bizalmáról. A küldöttség a miniszterelnököt arra kérte, hogy a kerület négy év előtt volt képviselőjének *Haydin* Imrének a jelöltségét támogassa. A miniszterelnök kijelentette, hogy a küldöttség kérését teljesíteni fogja.

Ez a deputáció is egyik elszomorító példája annak, hogy nálunk a közigazgatás mennyire beleártja magát a pártpolitikai küzdelmekbe. Mit keres a főszolgabíró egy pártpolitikai küldöttségnek az élén, hiszen őt a vármegye közönsége nem politikai agitátornak, hanem közigazgatási közegnek választotta meg? És mit keres a főispán egy ilyen deputációban? Hiszen ő nem egy pártnak, hanem az egész vármegyének a főispánja. Pártagitátorok iránt hogyan lehetne bizalma a közönségnek?

Zsolnán eddig sok jelöltnek a neve jött forgalomba. A kerület *Terdy* István volt városbíró óhajta, akit a keresztény szociális párt is támogatna.

Csacszán e hó 3-án tartotta a kerület néppárti képviselője *dr. Gyuriss* Emil beszámoló beszédét. *Gyuriss* újra jelölték. Néhány demokrata vérű honpolgár *Láng* Lajos mellett kardoskodik. A munkapártnak eddig hivatalos jelöltje nincs.

Hibásnak talált mérőeszközök javítása. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara közl, hogy az időszakos hitelesítés alkalmával hibásnak talált s így visszautasított mértekek és mérőeszközök javításával bármely ahhoz értő iparos megbízható. A hibás mértekek és mérő-

eszközök azonnal való kijavíttatása — a kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében — különben is felesleges, egyrészt azért, mert a kijavított mértekek újra való megvizsgálása és hitelesítése az időszakos hitelesítési körutat végző mértekhitelesítőnek rendszerint amúgy sincs ideje, másrészt, mert a hibás mértekek és mérőeszközök kijavítására és hitelesítésére hosszabb határidő engedélyeztetik.

A csőd küszöbén. Az érsekújvári *Suess*-féle cipőgyár a csőd küszöbén áll. Munkásai — több száz ember — szorongó szívvel várják, hogy újra megnyíljanak a gyár kapui s ők megélhetést, kenyeret kaphassanak. De nem akad vállalkozó, aki a gyár üzemet folytatná. A gyár sorsa úgy látszik meg van pecsételve.

Gyilkosság. *Diskó* Antal nagybecéi lakost a mult napok egyikén vérbe-fagyva holtan találták hozzátartozói. *Maczena* János gyilkolta meg, ki régi haragosa volt. A gyilkost a nagytapolcsányi járásbírószék fogházába kísérték.

Pusztuló halállomány. A *Vág* folyó egykor dús halállománya a mindinkább szaporodó gyárak szennyvize miatt annyira pusztulóban van, hogy a napokban több halászati társulat közgyűlést tartott, hogy ez ügyben erélyes intézkedések fogantossintassanak. *Trencsénmegye* alispánja is sürgeti e szomorú állapot mielőbbi megszüntetését.

Garázda lakatoslegény. *N. J.* lakatossegéd f. hó 4-én délelőtt alaposan becsipett valahol. A *Hid*-utcában a *Weisz*-féle kocsmában egy liter bort rendelt, melynek árát azonban nem akarta kiegyenlíteni. A kocsmáros, csak hogy kellemetlen vendégtől megszabaduljon, futni engedte a liter bor árával a garázda lakatoslegényt. Majd *Braunfeld* Lipót péküzletébe tért be, hol egy doboz gyufát kért. Mivel pedig a pék nem szolgálta ki nagy mérgezen felrugta egyik süteménnyel telt kosarát. A rendőrök később a *Boxhorn*-féle üzlet előtt elesípték a garázdálkodót és a dutyiba kísérték.

Lopás. *Csesznák* (Topor) Péter gerencséri lakosnak f. hó 3-án délelőtt ismét meggyúlt a baja a nyitrai rendőrséggel. A közismert egyén egy kabátot emelt el *Szloboda* Ferencné hidutcai kocsmahelyiségének egyik ajtajáról. A rendőrök a városházára előállították, hol tettét töredelmesen bevallotta.

Síró csomag. Február 28-ára virradó éjjel nagy sírást hallott a lipótvári állomás vasuti személyzete a postakocsiban. A szokatlan időben és helyen hallott sírás nagy konsternációt okozott. Kutatni kezdtek a síró jószág után. Rá is jöttek. Az egyik csomagban sírógyermeket találtak, a kitől valamely kelletlen anya akart ilyen bűnös módon szabadulni.

Támadás nyílt utcán. Ország Ferenc, *Balog* József és *Borsó* Imre kocsisok február hó 28-án délután nyílt utcán megtámadták *Saár* Sándor uradalmi intézőt és a közönség konsternációra veresre verték. Mindenkit leütéssel fenyegettek meg, a ki az intéző mentésére sietett. Végre a rendőrök közbelépése vetett véget a kínos jelenetnek.

Kinyomozott garázdálkodók. A rendőrség a napokban véletlenül kinyomozta azon jómadarakat, kik január havában *Zoboron*, a *Kudlik*-féle szőlőben garázdálkodtak. Egy hat akós hordót és egy saraglyát összetörtek, a villa négy ablakát pedig bevették. A garázdálkodók nem voltak mások, mint *Rutta* István, *Závojnuk* Imre és *Noszvetter* Ferenc nyitrai csavargó suhancok. Ezen nem épületes tettükért most majd méltó jutalomban részesülnek.

Tömeges előállítás. A napokban a városi rendőrség *Rusz* Károlyné kelesényi asszonyt, *Szikora* József napszámot, *Gruyó* János kőművesegédet, *Vaskó* József tormosi székfőnököt és *Prídavek* Pál napszámot előállította a városházára részegség és utcai botrány miatt. Ezen előállításokat mind az alkohol rovására kell írni, melynek élvezete különösen az alsóbb néposztályoknál *Nyitrán* oly nagyon divik. Szomorú tünetek ezek és sajnos, e dolgon nem igen lehet változtatni. Szegény embernek drága a bor, így pálinkát iszik, mely aztán kifordítja őt emberi mivoltából. Ideje volna már, hogy az intéző körök végre-valahára a bor- és söritaladó eltörlésével foglalkozzanak. Talán ekkor el lehetne szoktatni népünket a pálinkázástól. Ausztriában, vagy Németországban nem igen lát az ember az utporában fetregő részeg alakokat.

Segédjegyzők és községi alkalmazottak országos mozgalma. Az ország segédjegyzői kara, valamint községi és körjegyzőségi alkalmazottai a „Közigazgatási Közlöny” szerkesztőségének (Budapest, VII., Rákóczi-ut 19.) kezdeményezésére helyzetük javítása és szolgálati viszonyaik rendezése céljából országos mozgalmat indítottak. A mozgalomhoz Bács-Bodrog vármegye segédjegyzői és alkalmazottai élén már több vármegye segédjegyzői kara csatlakozott, úgy, hogy az országos értekezlet és a „Segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének” megalapítása a legrövidebb idő alatt megtörténik. A mozgalom élén Dr. P. *Abrahám* Dezső országgyűlési képviselő a lap főszerkesztője és *Karácsony Gyula* felelős szerkesztő allanak, kiknek közismert agitalása elég garancia arra, hogy a községi alkalmazottak kívánsága mielőbb teljesedésben menjen.

Tűz. Március 2-án délelőtt a Mária-hegyi kőbányában ismeretlen okból tűz támadt. A Nágel Dávid tulajdonát képező rakás szalmát valaki felgyújtotta. A tüzet a bányamunkások csakhamar lokalizálták.

Csizmát lopott a febr. 28-iki nyitrai vásáron Gunda Józsefné dicskei asszony Hornyák Sándor érsekújvári csizmadiatól 10 kor. 60 fill. értékben és Borko Ferencétől 15 korona értékben. A tolvaj asszonyt a második fogásnál a rendőrök lefűlelték s a városházára előállították.

Sztrájk a „városi” téglagyárban. A volt városi téglagyárban, mely Csernyák Rezső kereskedő tulajdona, a téglágyártók febr. 27-én sztrájkba léptek. A tulajdonos és a munkások 28-án megállapodásra jutottak, miáltal az ellentétek mindkét fél részéről el lettek simítva. A helyszínére vezényelt rendőröknek dolguk nem akadt.

A vasárnapi munkaszünet. Még mindig akadnak olyan üzletemberek, a kik nem respektálják a vasárnapi munkaszünetet szabályozó törvény rendelkezéseit. A múlt vasárnap két kihágás is fordult elő. Eichler Ádám hidutcai kötelverő-mester tanoncával, Janicsék Lajossal, egész délelőtt dolgoztatott; Oblat Hermin varrónő meg pláne öt varróleányt foglalkoztatott varrodájában vasárnap. A rendőrség feljelentéssel élt ellenük.

Eltűnt 100 korona. Vojtko József krakovi gyolcsárus f. hó 27-én a Langer-korcsmában mulatott. Mulatság közben észrevette, hogy 100 korona pénze eltűnt a zsebéből. Gyanuja a korcsmában tartózkodó Urbanek József trebacsici rongyászra esett, közölte is a rendőrökkel, kik hívására a korcsmában megjelentek. A rongyászt megmotozták, de nem találtak nála pár megtakarított koronánál egyebet. Március 2-án Verbórol jelentették lapunknak, hogy a csendőrök Urbaneknél megtalálták a lopott 100 koronát és le is tartóztatták a közveszélyes embert.

**Jó
olcsó
egészséges**

az igazt családí kávé. Ez Kathreiner Kneipp-malátakávéjánál bizonyul, ha minden háziasszony oly óvatos, hogy a bevásárlásnál mindig a Kathreiner nevet hangsúlyozza és csak olyan eredeti csomagokat fogad el, amelyek ezt a nevet és Kneipp plébános arcképét mint védjegyet viselik.

Nem csak gyermektől vonandó meg minden, ami szivgyengítő, és az idegeket megtámadja, — félre tehát a szeszszőlő és kávéval! — felnőtteknek is legnagyobb kincs az egészség. A gondos háziasszony azért reggeli és oszonna kávéhoz mindig a valódi Kathreiner-féle Kneipp-malátakávéval használja, mert akkor egész-

séges és izletes kávé nyújthat az asztalra. Megelégedettség és megtakarítás, főleg azonban a gyermekek viruló kinézése a jutalma. A sok értéktelen utánzás miatt a bevásárlásnál a legnagyobb óvatosság kívánatos. Csak Kathreiner névvel ellátott eredeti csomagokat tessék elfogadni! Minek is hagyna utánzatot magára erőszakolni, amikor ugyanannyi pénzért valódit is kaphat.

CSARNOK

Közeledik a Halley üstökös...

II.

— Irta: **Schultheisz Vince**, főgimn. tanár. —

A régiek e kőbor csillagoknak sem mibenlétét, sem pályáját nem ismerték. Váratlan előtűnésük csak balsejtelmet támasztott, s a legbátrabb szíveket is ösztönszerű félelembe hozta. S ez a félelem lassan valóságos időszakos baj lett, amely mindannyiszor növekedő alakban visszatért és megújult, valahányszor a csillagászok egy-egy üstökösnek közeledését nyomatékosabban hirdették. A félelmet azonban az a körülmény is növelte, hogy talán egy tudományban sem mondtak, ismételték és nyomattak ki annyi dőreséget és képtelenséget, mint épen a csillagászatban, s főképp az üstökösökről. Hozzá nem értő emberek ezen dőreségeket tele szájjal hirdették, sőt tekintélyes írók is átvették és terjesztették. Az emberek pedig egymást rémitgették, hogy egymást kizsákmányolhassák. Ezért nem csoda, ha találkozzunk komoly történetíróval is, ki elremitő képet fest az üstökösökről. Sok babonás hiedelem még a társadalom legmagasabb köreiben is, tudósok között is, mély gyökeret vert. Föl van jegyezve, hogy Vespasianus császár is, midőn látván, hogy udvaroncái az ép akkor megjelent üstökösben az ő halálát vélték látni, keserű humorral azt válaszolta nekik: „Az a bozontos csillag nem reám vonatkozik, hanem ellenkezőleg a partusok királyát fenyegeti, mert az hord üstököt, holott én kopasz vagyok.” Még 1605-ben is egy német könyvben ezt találjuk az üstökös megjelenésének következményeiről írva: „Nyolcféle szerencsétlenség szokott történni, ha üstökös tűnik föl a levegőben: 1) sok láz, betegség, dögvész és halál, 2) gonosz idők, inség, éhség, 3) roppant hőség, aszály, meddőség, 4) háború, sok rablás, gyilkosság, lázadás, irigység és viszály, 5) fagy, hidegség, sok vihar és vizek elapadása, 6) fejdelmek balsorsa és halála, 7) nagy szél és földrengés mindenfelé, 8) sok változás a kormányzatban.”

S ma is — bár értelmiségünk általános nézőpontja az üstökösökről emelkedett — még mindig maradt a társadalmunk alján a tudatlanság számára egy-egy réteg, amelyekben a régiek babonás-hiedelmei új képtelenségekkel megtoldva vigan tenyésznek. Pedig nincs egyszerűbb, mint ezen babonás-hiedelmek keletkezésének magyarázata, mert az egésznek lélektani alapja van.

Azok a dolgok, amelyeket naponta látunk, s amelyek szabályosan ujulnak meg, nem lepnek

meg bennünket. Mihelyt azonban valami szokatlan, ritka tünemény hirtelenül föllép, az a leg-higadtabb és legfogékonyabb elmét is bámulatba ejti. A váratlan és rendkívüli dolog pedig mindig félelmet támaszt és sohasem reményt vagy örömet. S minthogy az üstökös-tünemény e mellett aránylag nem hosszú ideig tart, azért az ember hajlandó azt a közvetlen jövőre vonatkoztatni. A világtörténet láncolata pedig mindig nyújtott és nyújt egy-egy kiemelkedő eseményt, amelyet úgy lehet tekinteni, mint amelynek szomorú hírnöke az üstökös volt.

A kalandos mesék és balhiedelmek ma már nem igen terjednek. Értéköket kellőleg leszállítják már az iskolás fiúk is.

De kérdés mi idézte elő ezt a nagy változást? Ki vágta utját azon babonás hiedelmeknek, amelyeket az emberiség oly bőven költött az üstökösökről? Nem más, mint az, aki mostani egész világnézetünket az égi testekről megalkotta. S ez nem kisebb ember, mint *Newton*, ki az égi testek mozgásának okát fölfedte.

És ha megakarjuk érteni az üstökösökről szóló világnézetünk alapjait is, akkor végig kell haladnunk azokon a lépcsőfokokon, amelyeket a csillagászat ezen része Newtontól 1759-ig fejlődésében megtett.

Az üstökösök történetében kiemelkedő esztendő az 1680-iki. Ebben az évben egy csodálatra méltó üstökös jelent meg. Ma már tudjuk, hogy ez ugyanaz volt, amely Caesar halálakor ragyo-

Nyitra r. t. város polgármestere.

1831/1910. sz.

Hirdetmény.

Nyitra város képviselőtestülete 1910. évi március hó 2-án tartott közgyűlésén hozott 41. közgy. 1910. sz. véghatározatával a Mogyorósi pusztá bérletére beadandó ajánlatok betérjesztési határidejét 1910. március 5-ről 1910. április 2-nak d. e. 11 órájára halasztotta. — Ennélfogva a Mogyorósi pusztához tartozó és pedig 245 magyar hold, 663 □-öl szántó, 1158 □-öl kert, 63 magyar hold 1198 □-öl rét, 2 magyar hold 160 □-öl legelő, 2 magy. hold 59 □-öl erdő, 1 magy. hold 4 □-öl terméketlen, összesen 315 magyar hold 845 □-ölből álló ingatlanok **f. évi apr. hó 2-án d. e. 11 órakor Nyitrán**, a városi tanács-teremben tartandó zárt ajánlati versenytárgyaláson haszonbérbe adatni fognak.

Felhivatnak tehát mindazok, kik a versenytárgyaláson részt venni óhajtanak, hogy ajánlataikat 4000 koronának készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénz gyanánt a városi pénztárba történt lefizetését igazoló pénztári nyugta csatolásával, zárt borítékban, Nyitra város iktató hivatalába (városi székház, I. em. 9. sz.) a fenti határidőig nyújtsák be.

A haszonbéri feltételek a v. főjegyző hivatalos helyiségében (vár. székház I. em. 7. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nyitra, 1910. március 4-én.

Faschler Ferenc
polgármester.

43. 1-1.

Kitüntette az „ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET” nagy ezüst érmével és dicsőre oklevelével 1903.

SULGÁN ANDRÁS DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ
NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM.

A n. é. közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletemben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. — Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

**férfi divat cipőket 14 koronától 18 koronáig
női divat cipőket 12 koronától 18 koronáig**

szállíthatok. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Telefon szám: 144.

184 8-0.

Sulgán Andás,
divat cipész és bőrkereskedő.

gott Róma fölött és amely a római nép hite szerint „a diktátornak lelke volt.“ Feltűnése mely benyomást tett az emberiségre, ösztönszerű félelmet okozott katolikusokban, protestánsokban, törökökben, zsidókban egyaránt. Mindenki retteget, a felénkebbek azt hitték, hogy az egész emberiség el fog emésztetni tűz által. Sőt akadt valami Whiston nevű tudós is, ki a földnek tűz általi elpusztulását meg is magyarázta. Szerinte az üstökös földünk mögé kerül, megakasztja a földnek szabályszerű futását. Emiatt pályája hosszúra nyúlt ellipszissé változik. Az ilyen hosszúra nyújtott pályán a föld nagyon közel jó a naphoz, a napnak égető melege pedig lángra fogja lobbantani. Az 1680. év elmúlt, az üstökös is eltűnt. Szerencsétlenség pedig nem történt, hanem történt egyéb, ami a csillagászat történetében vastagon jegyeztetett föl. Ugyanis Newton az 1680. üstökös első feltűnésétől eltűnéseig gondosan megfigyelte, pályáját lerajzolta és keringési idejét kiszámította. Ha a tűnmény anyagi természetű — mondja Newton — úgy feltétlenül a nehézkedés törvényének van alávetve. Ennélfogva kell, hogy az üstökös oly kúpszeleten mozogjon, amelynek egyik gyújtópontjában a nap van s úgy a hogy a Kepler-féle törvények kívánják. Számításait ily alapon végezte, s eredményül nyerte, hogy az 1680-iki üstökösnek 2255-ben kell újra megjelennie.

Két év múlva ismét megjelent egy nagy üstökös. Ezt Halley figyelte meg. Newton módszerével kiszámította pályáját és keringési idejét. De ugyanezt a számítást megismételte a régiek feljegyzései alapján nem kevesebb, mint 24 üstökösre nézve. Közben — mondja Halley — egy sajátos körülmény mélyen megdöbbentett. Azt vettem észre, hogy az 1682. üstökös pályája nagy hasonlatosságot mutat az 1607-ben és 1531-ben megjelent üstökösök pályájával. Körülményesen utána néztem a dolognak s az eredmény az volt, hogy a naptól való legkisebb távolságuk is pontosan egyezik. Ekkor az a sejtelmem támadt, hát ha a három említett esztendőben látott üstökös tulajdonképpen egy és ugyanaz, de 3-szor egymásután visszatért üstökös. E sejtelmemet csak megerősítették a történelmi művek adatai, mert azokban oly időkről található üstökös-feljegyzéseket, amelyek pontosan összevágának azon évekkkel, a melyekhez jutok, ha 75 éves turnusokat visszszámolok. Innen már csak egy lépést kellett tenni. És Halley a merész lépést meg is tette, midőn megjósolta az üstökösnek 1758-ra a visszajövetelét. Ezt kezdetben kalandos ideának gondolták, de azért az utcán, műhelyekben, szalóknokban, ujságokban mindenki csak erről beszélt és azon töprengett, beválik-e a matematikusok jóvondólése az üstökös megjelenéséről?

A francia akademia Halley számításainak revidálását tűzte ki. Clairant, francia matematikus, a problema algebrai részét végezte el, megszerkesztette a formulát. Hátra volt még a számokat behelyettesíteni a képletbe. Erre Lalande csillagász és két nő vállalkozott. Az utóbbiak hat hónapon át szakadatlanul számoltak, alig engedvén időt az evésre. Végül a munkát befejezték. Az eredmény az volt, hogy két bolygó 618 nappal visszatartja az üstökös megjelenésében. Clairant számításait 1758. április havában adta ki. A várva várt üstökös azonban már 1757-ben is lázasan kerestek az egyes csillagvizsgálókból. De még 1758. novemberében sem látszott semmi. Végül 1758. dec. 25. egy Palitzsch nevű német paraszt Drezda melletti falujában megpillantotta egyszerű nagytőjén át az üstökös. Utána csakhamar jelezték a continens többi observatóriumai is, hogy a várva-várt üstökös meg van. A napközelt 1759. nov. 16-án érte el. Azonban szomorú, Halley az üstökös nem láthatta, mert ő még 1742-ben sirba szállott. De mivel ő gyűjtötte össze mindazon tényeket, amelyeket a történelem ez üstököséről említett, s egyben ő vonta meg a következtetéseket is, azért az üstökös az ő nevével nevezték el Halley üstökösnek.

Meglépő olcsó árak!	<p>!! Legolcsóbb bevásárlási forrás !!</p> <p>SELYEM ÉS ATLASZ TOJÁSOK úgyszintén csokoládé, cukor és marcipán dolgok, szebbnél-szebb bonbonierek, valódi Kugler-féle csokoládék és cukorkák eredeti csomagolásban. Lindt és Gala Peter csokoládék, valamint különféle Dessert, Jour és teasütemények, bonbonok mindenkor legjobban beszerezhetők</p> <p>a Poór-féle cukrászdában NYITRA, Bottyán-u. 4. — GALGÓCZ, Erzsébet-u. 7. Farsangi fánk, kalács rendelésre olcsóbban készülnek mint otthon. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek.</p> <p>171. 15—52. Tisztelettel K. POÓR M.</p>	Meglépő olcsó árak!
<p>!! Legolcsóbb bevásárlási forrás !!</p>		<p>!! Legolcsóbb bevásárlási forrás !!</p>

Figyelmeztetés !

nyitrai népbank. Ha pedig a befizető bármikor elhal törvényes örökösei, vagy az általa kijelölt kedvezményezett, 1000 koronát kap a haláleset igazolása után 30 napon belül. A jegyezhető legesekélyebb befizetés hetenkint 1 korona a legnagyobb hetenkint 50 korona. — E befizetések alapján az intézet kölcsönöket is folyósít. — Részletes felvilágosítások az intézetben kaphatók

Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét az intézetünknel létező **takarék biztosító** osztályra. Egy korona és esekély pótdíj heti befizetése ellenében, megélés esetén, a 15-ik év végén 1000 koronát fizet ki a

Üzlet szerzők kerestetnek! Nyitrai Népbank r.-társaság.

BUTOROK
a legolcsóbban kaphatók csak

VAJDA J.
butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.
Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak.
Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szillfa
BUTORAIM
leggyyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó izléssel készülnek.
Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok.
Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.
Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s izléseesen készülnek.
Minthogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni szíveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

11. 5—24

KRAMMER ADOLF ÉS FIAI CÉG
HID-UTCA 16. SZ. NYITRÁN TÓTH VILMOS-U. 39

Ajánlja legjobb minőségű

hordó- és palacksőreit
 valamint dúsan felszerelt

épület-, tűzifa- és kőszén-raktárát.

162. 9—26.

Alapított 1869-ben.

Nyitrai Népbank

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

10. 12.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világkiállításon kitüntetve.

Magyar királyi országos központi minta-pince aszú, samorodni csemege, asztali kitűnő minőségű

palack borok kaphatók:
Pécs Ede fűszerkereskedő és szőlőbirtokosnál Nyitrán.

Tokaji aszú	frt	2.50
Tokaji "	"	1.25
Tokaji samorodni édes	"	1.70
Tokaji másias édes	"	1.80
Tokaji samorodni	"	1.00

Leányka bor fehér	frt	1.00
Grinádi "	"	-.75
Neszmélyi "	"	-.65
Villányi " vörös	"	-.75
Szegzárdi "	"	-.75
Chateau Palugyai "	"	1.40

Zoborhegyi:

Burgundi vörös	frt	-.65
Arany göhér fehér	"	-.55
Zobor gyöngye	"	-.55
Zobor ujhgyi	"	-.45

128. 25-52.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárík István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufрукat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyszintén tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 25-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanitt egy tanonc felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gróf Eszterházy Ferencz

uradalmi pezsgőgyára Tata.

Forgalomba hozza az 1906-iki

Lakodalmas (édeses) }
Áldomás (savanykás) } **jegyű pezsgőit,**
Billikom (száraz) } 39. 2-26.

melyeket kizárólag az uradalom somlói, neszmélyi, devecseri, baji, tatai, bánhidai szőlőiben

champagne szerűen szüretelt boraiból teljesen francia módon készített és kiválóan jók.

Nyitrán kapható: Csernyák István Fia cég üzletében.
Vezérképviselő: KOLB LAJOS, Budapest, Barcsay-utca 6.

Gyönyörű szép 2 és 3 méter magasságú tujafák, spaliernak való orgonafák, fiatal gesztenyefák, míg a készlet tart, olcsó áron kaphatók

42. 1-0

Váczy János cipésmesternél
Nyitrán, Telegdy-utca I. szám.

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papirkereskedésében, ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

HROMY ANTAL

okl. kőmives-mester és építési vállalkozó
NYITRÁN, III., UJ-UTCA.

Elvállal minden az építészeti és kőmives-szakmába vágó kisebb és nagyobb munkát úgy helyben mint vidéken; hidak építését a legújabb módszer szerint; beton és vasbeton-munkát és hidakat.

Költségvetéssel és tervekkel készséggel szolgálhat.

6. 9-12.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.

A Kistapolcsányi Főhercegi Uradalom

pincéiben a tavasszal eladásra kerül nagyobb mennyiségű zamatos fehér asztali bor és pedig:

1907. évi fehér asztali bor hektl. 60. — kor.-ért
1908. " " " " " 50. — "
1909. " " " " " 40. — "

Szállítás vevő 50 literen felüli hordójában történik.

38. 2-0.

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZITŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat, cimadákat, biretumokat, mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

2. 9-52.